

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 7. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 17. november 2023

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 16. november 2023

- FO 1. Rådsmøde nr. 3984 (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023
Forelæggelse ved ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri
EUU alm. del (20231) – Bilag 132 (kommenteret dagsorden)
- FO 2. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 223/2009 om europæiske statistikker
Forelæggelse ved digitaliserings- og ligestillingsministeren
– *Nyt forhandlingsoplæg*
KOM (2023) 0402
KOM (2023) 0402 – Bilag 2 (samlenotat)
KOM (2023) 0402 – Bilag 3 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20231) – Bilag 132 (kommenteret dagsorden)
3. Siden sidst:
Orientering ved digitaliserings- og ligestillingsministeren
- a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions arbejdsmarkedsstatistikker om virksomheder og om ophævelse af Rådets forordning EF nr. 530/1999 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning EF nr. 450/2003 og EF nr. 453/2008
KOM (2023) 0459
KOM (2023) 0459 – Bilag 1 (grund- og nærhedsnotat)
EUU alm. del (20231) – Bilag 132 (kommenteret dagsorden)

- b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2019/881 (forordningen om cybersikkerhed) for så vidt angår administrerede sikkerhedstjenester
KOM (2023) 0208

L 4. Eventuelt

Der vedlægges foreløbig oversigt over det under punkt 1 nævnte møde.

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FF =Forventet forhandlingsoplæg
FO =Forhandlingsoplæg
FL =Forventet lukket behandling
L =Lukket behandling

Rådsmøde nr. 3984 (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023

- FO 1. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande
– *Udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 0587
Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 2)
KOM (2023) 0587 – Bilag 2 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20222) – Bilag 128 (udvalgsmødereferat side 244 FO, forhandlingsoplæg vedr. 2023 forelagt 9/12-22)
2. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024
– *Udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 0578
Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 18)
3. Rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter
– *Vedtagelse af rådskonklusioner*
KOM (2021) 0345
Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 20)
EUU alm. del (20231) – Bilag 58 (udvalgsmødereferat side 1202, senest behandlet i EEU 15/9-23)
- FO 4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, og om ændring af forordning (EU) 2017/625
– *Status fra formandskabet*
KOM (2023) 0411
Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 24)
KOM (2023) 0411 – Bilag 5 (notat om forhandlingsoplæg)
KOM (2023) 0411 – Bilag 4 (udkast til udtalelse om forslaget)
EU-note (20222) – E 32 (EU-note af 22/8-23)
Rådsmøde 3966 – Bilag 4 (skriftlig forelæggelse af 25/7-23)

7. europaudvalgsmøde 17/11 2023

5. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2019/1009 for så vidt angår digital mærkning af EU-gødningsprodukter (EØS-relevant tekst)
 - *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde*KOM (2023) 0098
Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 38)

6. Eventuelt

7. Siden sidst

Alle dagsordenspunkterne hører under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris ressort.

Europaudvalget

Referat af 7. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 17. november 2023

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Henrik Møller (S), Gunvor Wiibroe (S), Kim Valentin (V), Karin Liltorp (M), Alexander Ryle (LA), Alex Ahrendtsen (DF), Marianne Bigum (SF), Søren Søndergaard (EL), Christian Friis Bach (RV) og Theresa Scavenius (UFG).

Desuden deltog: Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Jacob Jensen og digitaliseringsminister Marie Bjerre.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

FO Punkt 1. Rådsmøde nr. 3984 (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023

EUU alm. del (20231) – Bilag 132 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Punkt 1 og 4 forelægges til forhandlingsoplæg. Resten forelægges til orientering.

FO 1. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2023) 0587

Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 2)

KOM (2023) 0587 – Bilag 2 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20222) – Bilag 128 (udvalgsmødereferat side 244 FO, forhandlingsoplæg vedr. 2023 forelagt 9/12-22)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Forslaget omfatter både EU-bestande og bestande, som vi forvalter sammen med tredjelande. Det er igen i år forventningen, at forhandlingerne – ikke mindst med Norge og UK – er komplicerede, og det er ikke blevet lettere efter brexit, der stadig spøger i forhandlingslokalet.

Torsk i Nordsøen og Skagerrak er en af de bestande, som forhandles med Norge og UK. Forhandlingerne er i år vanskeliggjort af, at rådgivningen for torskebestanden er blevet ændret grundlæggende, idet bestanden nu bliver splittet op i tre delområder.

Sild forhandles også med Norge og UK, og vi arbejder for, at en stor del af kvoterne i Skagerrak og Kattegat fortsat kan fiskes i Nordsøen. Hvis det ikke lykkes at opnå enighed om kvoterne rettidigt med Norge og UK, er det vigtigt, at EU fastsætter foreløbige fiskerimuligheder.

Der er også svære forhandlinger internt i EU. For torsk i Kattegat er det vigtigt, at bestanden genopbygges. Samtidig skal der fortsat være en bifangstkvote på et niveau, så der kan finde fiskerier sted på andre arter. De supplerende foranstaltninger bør desuden videreføres.

Den europæiske ålebestand er i en dårlig forfatning. Som noget nyt er der mulighed for, at medlemsstaterne af socioøkonomiske hensyn kan tillade fiskeri efter ål i 30 dage i lukkeperioden. Omkring Østersøen, Skagerrak og Kattegat kræves det dog, at de relevante medlemsstater bliver enige om perioden, og der vil fortsat være forbud mod rekreativt ålefiskeri. Der er mange faktorer, som påvirker ålebestanden. Det er de samlede tiltag på EU-niveau, der har betydning, og derfor bør genopretningen ske ved en revision af EU's åleforordning.

Der er fortsat også et udestående om den interne kvotefordeling af makrel, og det omhandler EU's makrelkvote i norsk farvand, hvor kvoten er 100 pct. tildelt Danmark. Det er de seneste år ikke lykkedes EU og Norge at blive enige om forvaltningen af makrel, herunder adgang til fiskeri af makrel i hinandens farvande, og derfor har Danmark desværre ikke adgang til sin makrelkvote for nuværende. Jeg prioriterer højt, at vi finder en løsning på det problem, og det haster med at finde en løsning for 2023. Men vi skal også finde en mere langsigtet løsning. Det er vigtigt, at den relative stabilitet i kvotefordelingerne internt i EU opretholdes.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side tilslutter sig et kompromisforslag, der sikrer en samlet afbalanceret løsning, idet man lægger stor vægt på, at

- fiskerimulighederne som et generelt princip fastsættes på grundlag af den videnskabelige rådgivning, målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte og forvaltningsplaner og -strategier.
- konsultationer med Norge og UK afsluttes rettidigt i 2023 med afbalancerede aftaler.
- reel adgang til britisk farvand opretholdes.
- EU ved manglende aftaler med Norge og UK fastsætter foreløbige fiskerimuligheder for 2024.
- relativ stabilitet opretholdes ved den interne fordeling af fiskerimulighederne, herunder for makrel og sild, og for makrel specifikt på linje med forhandlingsoplægget på intern fordeling af makrel for 2022, også i forhold til en langsigtet løsning.
- danske fiskeriinteresser varetages bedst muligt ved fordeling af nye fiskerimuligheder.

Fra dansk side lægger man endvidere vægt på, at

- kvoten for torsk i Kattegat fastsættes som bifangstkvote på et niveau, der indebærer, at fiskeri efter andre arter fortsat kan finde sted under landingsforpligtelsen.
- der for torsk i Nordsøen og Skagerrak ved kvotefastlæggelsen tages hensyn til bestandssituationen for delbestandene i en grundlæggende ny rådgivning.
- supplerende tiltag er målrettede og afbalancerede og tager højde for bestandssituationen.
- der fastsættes ambitiøse EU-foranstaltninger for ål, der skal knytte sig til alle ålens livsstadier, alle habitatområder og alle de faktorer, som påvirker ålebestanden. Man lægger i den sammenhæng også vægt på, at EU's åleforordning revideres, og at der findes praktiske løsninger for håndteringen af særlige udfordringer ved implementeringen af landingsforpligtelsen hvad angår bifangster, som er begrænsende for andet fiskeri.

Alex Ahrendtsen (DF): Hvad vil ministeren gøre for at forbyde bomtrawleri? Det er en ekstrem fangstmetode, som overhovedet ikke på nogen måde er bæredygtig, og som ødelægger fiskeribestanden på mange måder. Det ville også være til gavn for dansk fiskeri, at de ikke skal konkurrere med disse voldsomme fangstmetoder fra bl.a. hollandske bomtrawl.

Theresa Scavenius (UFG): Fiskeripolitik handler om genopretning af fiskebestande i de europæiske farvande. Kan vi sige noget generelt om det? Den generelle status er vigtig for at forstå, om vi kan fortsætte med at tillade bifangst.

Ifølge EU-retten skal vi følge en økobaseret tilgang, og derfor skal vi lytte til de videnskabelige redegørelser, så det undrer mig, at vi fortsat tillader ålefiskeri. Ministeren argumenterede bl.a. med, at det socioøkonomiske hensyn vejer tungt, men i en økobaseret tilgang handler det om, hvad det foregår i havet og ikke på land. Alt det på land må vi have andre politikker for, såsom landdistriktspolitikker.

Hvad angår torsk er problemet, at man ikke anvender mere skånsomme fiskemetoder. Fiskeripolitikken i syd, der vedrører fiskeri i Middelhavet, indeholder tekniske begrænsninger, hvilket betyder, at man anvender mindre effektive støvsugermaskiner på havbunden. Kunne vi ikke fra dansk side også arbejde for det, så vi kan opnå bæredygtigt fiskeri og havmiljø fremadrettet?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Til Alex Ahrendtsen angående bomtrawl: Man skal kunne påvise den negative effekt, og derfor er vi i gang med et projekt i Jamberbugt, som skal dokumentere effekten af bomtrawl. Jeg vil af gode grunde ikke konkludere på forhånd, men forventningen er, at projektet er færdigt og har konklusionerne klar i første kvartal af 2024. Derefter vil jeg drøfte konklusionerne fra projektet med Rådet med henblik på at afgøre, hvilken konsekvens det skal have for muligheden for at fiske med bomtrawl.

Til Theresa Scavenius: Den generelle status afhænger af områder og arter, for heller ikke inden for fiskeri er det sort eller hvidt. En hel del arter er heldigvis i fremgang, men der er også arter, der har større udfordringer, og derfor skal fiskeripolitikken som udgangspunkt tage afsæt i den biologiske rådgivning.

Angående ål: Der er forskel på ål i saltvand og ål i ferskvand. Der er mange presfaktorer, som gør, at ålen kan være udfordret. Derfor lægger vi op til, at åleforordningen revideres, så der tages højde for helhedssituationen, så de ålebestande, der er udfordret, kan blive genoprettet.

Theresa Scavenius spørger, hvorfor vi ikke anvender mere selektive redskaber. Det gør man sådan set også – også fra dansk side. Man fastsætter fiskerimulighederne ud fra de aftalte kvoter, som aftales på baggrund af den biologiske rådgivning, men i sidste ende er det selvfølgelig en politisk beslutning. Det er f.eks. umuligt at opretholde fiskeri af jomfruhummer uden bifangstkvoter, så det er simpelt hen for at have de balancer på plads.

Søren Søndergaard (EL): Ministeren lægger stor vægt på, at fiskerimulighederne som et generelt princip fastsættes på grundlag af den videnskabelige rådgivning, målsætning og maksimalt bæredygtigt udbytte og forvaltningsplaner og strategier. Hvad menes der med formuleringen »som et generelt princip«?

Der står også i samlenotatet, at der skal findes praktiske løsninger til håndteringen af særlige udfordringer i lyset af landingsforpligtelsen, især hvad angår bifangster, som er begrænsende for andet fiskeri. Hvad kunne sådan en praktisk løsning konkret være?

Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) anbefaler at reducere kvoterne for de tre torskebestande i Skagerrak, Nordsøen og mellem Skotland og den engelske kanal, hvilket er en rød linje for os.

Marianne Bigum (SF): Jeg har forstået det sådan, at Kommissionen lægger op til, at selv bifangst skal være nulfangst. Jeg forstår det også sådan, at der med en bifangstkvote følger en række krav om at benytte skånsomme redskaber og kameraovervågning. Er det rigtigt forstået? Og er det også rigtigt forstået, at det kun er danske fartøjer, som skal anvende kameraovervågning, og vil ministeren arbejde for, at udenlandske fartøjer selvfølgelig skal leve op til de samme regler?

Jeg vil gerne fremhæve ålen. Ministeren siger, at visse dele af ålebestanden er udfordret. Så vidt jeg ved, er bestanden gået tilbage med 99 pct., hvilket er ret kritisk, og derfor kan jeg godt forstå, at ICES klart anbefaler nulfangst for ål. Den er at uddø, vi er ved at miste den for altid. Jeg kan forstå på ministeren, at socioøkonomiske hensyn spiller ind, og derfor vil man alligevel tillade fangst i begrænset omfang, hvilket er mere end nul. Jeg kan godt se, at vi står i en svær situation, men alt andet lige handler det om at genopbygge bestanden og bevare fiskene, så der også er fisk i fremtiden. Jeg er bekymret over, at vi ikke lytter til rådet om nulfangst.

Jeg kan også forstå på ministeren, at der er en ålegenopretningsplan på vej. Den glæder jeg mig til, at vi får sendt over, så vi kan kigge nærmere på den.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Til Søren Søndergaard: Med »generelt princip« mener jeg, at man bør tage udgangspunkt i den biologiske rådgivning. Der kan vi se, hvilke muligheder der er, og hvor vi skal være påpasselige. Men først som sidst er det jo en politisk forhandling inden for de rammer, som den biologiske rådgivning sætter. Danmark kan have ét synspunkt, andre lande kan have andre synspunkter, og i det rum skal vi finde de afbalancerede løsninger.

Søren Søndergaard spørger også til landingsforpligtelsen. Visse arter kan kun fiskes, hvis der er en bifangstkvote, og ud fra et balanceret hensyn er det godt, at man kan fortsætte med at fiske de

arter, der har det godt – vel vidende at man får en bifangst med, som jævnfør landingsforpligtelsen skal tages med i land.

Til Marianne Bigum angående kameraovervågning: Vi har kørt et projekt i Kattegat, som vi forventer at drøfte resultaterne af. På den ene side vil kameraovervågning føre til bedre kontrol, omvendt skal man overveje, hvor meget man vil overvåge forskellige erhverv.

Marianne Bigum refererer til den biologiske rådgivning for ål, og det er korrekt, at der anbefales nulfangst. Men der er mange forskellige presfaktorer, som påvirker ålen, og jeg vil gerne have en samlet plan for, hvordan vi får genoprettet ålen. Det kræver en revision af åleforordningen, før vi kan kigge på de nationale forvaltningsplaner, så vi kan tage højde for de forskellige presfaktorer i en sammenhæng. Ud over reduktion af tilgangen til fiskeri kunne det omfatte habitatsforbedringer, fjernelse af spærringer, vandløbsrestaureringer, regulering af skarv og sæl, udsættelse af ål osv. – alt sammen noget, der samlet set skulle bringe ålen i en bedre tilstand, end den er i dag.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg kan desværre ikke støtte forhandlingsoplægget. Jeg synes ikke, at ministeren tager den biologiske rådgivning og den økobaserede tilgang alvorligt nok. Jeg synes, at balancen vægtes forkert.

Vil ministeren arbejde for, at alle skibe skal have monitorering for at sørge for, at bifangsten ikke bliver for stor?

Der står i samlenotatet, at ministeriet ikke har fastlagt lukkeperioden for fiskeri af ål endnu, og at det bl.a. afhænger af erhvervsøkonomiske interesser. Hvilken procedure anvender man i ministeriet til at beslutte, hvornår lukkeperioden for ålefangst skal ligge? Hvad vægter højest – de erhvervsøkonomiske og socioøkonomiske hensyn eller de biologiske og den økobaserede tilgang?

Marianne Bigum (SF): Ministeren løftede noget af sløret for ålegenopretningsplanen, som er på vej. Vil genslyngning af åer også indgå i den plan?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Til Theresa Scavenius: Jeg har ikke taget stilling til monitorering endnu. Vi har fået nogle erfaringer fra projektet i Kattegat, og nu skal vi foretage en politisk afvejning af, hvor meget overvågning vi vil tillade afhængigt af den effekt, det i givet fald måtte have. I de afvejninger vil vi også undersøge alternativer. Søren Søndergaard nævner bl.a. selektive redskaber, som også kunne være en mulighed for at opnå det, vi gerne vil, nemlig at have det rene fiskeri med mindst muligt udsmid.

Angående lukkeperioder: Kommissionen har foreslået en lukkeperiode på 6 måneder i saltvand, mens ålen vandrer mod Sargassohavet for at gyde. Lukkeperioden skal være mellem 1. april 2024 og 31. marts 2025. Der er dog mulighed for, at man af socioøkonomiske hensyn kan tillade fiskeri i en sammenhængende periode på 30 dage i vandringsperioden. Det er altså inden for det spænd, vi lægger op til, at det kan være en mulighed af hensyn til at bevare fiskeriet, samtidig med at vi tager højde for ålens fremgang ud fra de presfaktorer, jeg nævnte før. Kun 3 pct. af den totale dødelighed for saltvandsålen skyldes fiskeri – andre faktorer spiller en langt, langt større rolle.

Til Marianne Bigum: Vi bliver nødt til at kigge på, hvad der giver den største positive effekt inden for den økonomi, der følger med. At åleplanen alene kan stå for finansiering af genslyngning af åer, er

nok ikke realistisk, men jeg vil meget gerne vende tilbage til udvalget og drøfte elementer i åleplanen.

Christian Friis Bach (RV): Jeg tilslutter mig bemærkningerne og kritikken af forvaltningen af ålebestanden, men vi tilslutter os forhandlingsoplægget.

Tak til ministeren for sit engagement i sagen.

Den fungerende formand (Henrik Møller): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Theresa Scavenius (UFG), Enhedslisten og Danmarksdemokraterne har ytret sig imod det.

2. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2023) 0578

Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 18)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Jeg vil nøjes med at henvise til samlenotatet, da vi fra dansk side ikke har direkte interesser på punktet.

Theresa Scavenius (UFG): Der står i samlenotatet, at regeringen støtter, at man begrænser brugen af trawlfartøjer i Middelhavet og Sortehavet. Hvorfor støtter vi det i Middelhavet og Sortehavet, når vi ikke støtter det i Danmark?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Vi har en fiskerikommission i Danmark, som netop kigger på det spørgsmål. Vi forventer, at der snart kommer anbefalinger til, hvad vi kan og ikke kan ud fra miljø-, klima- og fiskerimæssige hensyn. Når anbefalingerne kommer, igangsætter jeg en politisk diskussion om, hvilke redskabstyper man skal kunne anvende i dansk farvand.

3. Rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter

– Vedtagelse af rådskonklusioner

KOM (2021) 0345

Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (sammenotat side 20)

EUU alm. del (20231) – Bilag 58 (udvalgsmødereferat side 1202, senest behandlet i EUU 15/9-23)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): På dansk initiativ er regelforenkligning og bedre regulering kommet med som en del af konklusionerne. Et andet positivt element er, at der er fokus på unge i landdistrikterne, og derfor kan vi også støtte rådskonklusionerne.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg synes, det er rigtig ærgerligt, at regeringens politik er alt for teknologiorienteret i stedet for at have et bredere perspektiv, der omhandler sundhed, skole, digital infrastruktur osv.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Vi har fra dansk side tilkendegivet, at regler ikke bør være for komplicerede og bureaukratiske, hvilket også vægtes i rådskonklusionerne. Unge i landdistrikterne i Danmark er måske en mindre udfordring, men i andre dele af Europa er det en stor udfordring, hvilket også inddrages i konklusionerne. Man kan selvfølgelig altid ønske, at konklusionerne skal være bredere, men vi kan godt støtte dem, som de ligger nu.

FO 4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, og om ændring af forordning (EU) 2017/625

– Status fra formandskabet

KOM (2023) 0411

Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 24)

KOM (2023) 0411 – Bilag 5 (notat om forhandlingsoplæg)

KOM (2023) 0411 – Bilag 4 (udkast til udtalelse om forslaget)

EU-note (20222) – E 32 (EU-note af 22/8-23)

Rådsmøde 3966 – Bilag 4 (skriftlig forelæggelse af 25/7-23)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Jeg forelægger sagen til forhandlingsoplæg allerede nu, da formandskabet har haft overvejelser om en generel indstilling i december 2023. Det er dog ikke sandsynligt, at det kan nås.

Fra dansk side er vi meget tilfredse med forslaget. Derfor arbejder vi med en hurtig vedtagelse, idet forslaget vil kunne give muligheder for en langt hurtigere udvikling af nye plantesorter, end det vi har i dag. Det er bl.a. vigtigt for, at vi kan få nye sorter, som er tilpasset klimaforandringerne, og som kan være med til også at reducere brugen af pesticider. Forslaget forventes også at forbedre landbrugets konkurrenceevne. Samtidig fastholder forslaget beskyttelsen af mennesker, dyr og miljø.

Som forslaget ligger nu, vil de nye genomteknikker (NGT) desværre ikke være tilladt i økologien. Det kan give en række udfordringer, bl.a. for den økologiske sortsudvikling. Regeringen vil derfor arbejde for, at gevinsterne ved forslaget også kan komme økologien til gode.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side støtter forslaget, idet man

- lægger stor vægt på, at forslaget fastholder sikkerheden for mennesker, dyr, natur og miljø.
- lægger vægt på, at reglerne er så enkle som muligt og ikke medfører unødvendige administrative byrder.
- lægger vægt på, at de gevinster, som forventes med forslaget, også kommer økologisektoren til gode, f.eks. ved at tillade anvendelsen af NGT 1 i økologien.
- lægger vægt på, at Kommissionens evaluering af NGT-reglerne skal foreligge senest 5 år efter første godkendelse, og at evalueringen skal omfatte konsekvenser på økologiområdet.
- lægger vægt på, at der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling.
- lægger vægt på, at kriterierne til vurdering af, hvorvidt den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået ved traditionel forædling, er tilstrækkelig klare og tydelige og baseret på videnskab.

- støtter, at reguleringen af patenter på planter håndteres i EU's patentlovgivning, samt at Kommissionen senest 2026 fremlægger en analyse af anvendelsen af patenter på planter.
- lægger vægt på, at Kommissionen snarest bør tage lignende initiativer med hensyn til regulering af mikroorganismer.

Søren Søndergaard (EL): Forslaget har hjemmel i artikel 114. Er der tale om totalharmonisering?

Er det korrekt forstået, at de enkelte lande ikke fortsat har mulighed for at forbyde dyrkning af forskellige former for GMO'er (genetisk modificeret organisme) nationalt, og hvad er i så fald begrundelsen for det?

Ministeren bekræfter her, at det vil stille økologien væsentlig dårligere, hvis ikke de er med fra første færd. Hvad er så grunden til, at man kun lægger vægt på det, og ikke lægger afgørende vægt på det?

Karin Liltorp (M): Vi støtter naturligvis forhandlingsoplægget.

Jeg er interesseret i mikroorganismer, for det er jo en kæmpe sag for Danmark. Novozymes vil rigtig gerne have, vi rykker hurtigt på den dagsorden. Hvad gør man specifikt for at få fremrykket den dagsorden, og er der noget, vi som medlemmer kan gøre for at få speedet den proces op? Det kan jo være en meget langsommelig proces i EU, og Novozymes er allerede klar til at gå i gang.

Henrik Møller (S): Til Søren Søndergaard: På vores udvalgsrejse til Bruxelles fik vi at vide, at den samlede europæiske økologiske forening ikke er interesseret i at være en del af forordningen. Økologisk Landsforening i Danmark er dog interesseret i at blive inkluderet i forordningen.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Jeg synes, det var et rigtig godt svar. Regeringen mener, at det ville være fornuftigt, at NGT 1 kan være en del af økologien, så fordelene i de nye sorter kan være anvendelige i økologi også. Det mener Økologisk Forening i Danmark også, og derfor vil vi arbejde for det. Men jeg kan bekræfte, at den europæiske økologiske organisation ikke er interesseret i, at det skal indgå under økologien, og en del store medlemslande er også ret skeptiske af forskellige årsager.

Søren Søndergaard spørger også, om landene fortsat har mulighed for at forbyde dyrkning af forskellige former for GMO'er nationalt. Det er vigtigt at adskille GMO og NGT. NGT kan faktisk være med til at fremme bæredygtighedsmålene på EU-plan. Af hensyn til det indre marked ville det være forkert at give medlemslandene mulighed for at forbyde dyrkning af NGT-planter på hele eller dele af deres territorium. Der skal være forudsigelighed for forældre, landmænd og landbrug på europæisk plan.

Søren Søndergaard spørger også, om der er tale om totalharmonisering. Landene kan ikke lave egne regler på området.

Karin Liltorp spørger, hvad vi kan gøre for at fremrykke dagsordenen om mikroorganismer. Det er korrekt, at det er efterspurgt af den danske fødevarerbranche i al almindelighed, og vi har førerpositioner på feltet. Derfor presser regeringen på for at få det godkendt på europæisk plan, men de andre lande har nogle forbehold. Og ligesom der står i forhandlingsoplægget, skal der være styr på

sikkerhed i forhold til mennesker, dyr, planter, osv. Så det er ikke bare at knipse med fingrene, og så er den hjemme.

Theresa Scavenius (UFG): Der var mange spændende muligheder i forslaget, men det er dybt problematisk, at patentlovgivning først kommer tidligst i 2026, for der er stærke interesser på spil, og det vil skabe stor bekymring for mange. Hvorfor er det endt sådan, og hvad er regeringens holdning til det?

Borgerne har en stærk forståelse af, hvad økologi er, og man kan risikere at udvande økologikonceptet ved at inkludere det i forordningen. På den anden side kan det stille økologien konkurrencemæssigt dårligt, hvis den ikke inkluderes. Der er en EU-målsætning om, at det økologiske areal udgør mindst 25 pct. af landbrugsarealet i 2030. Kan vi nå det mål, samtidig med at denne forordning kommer i stand?

Det allermest bekymrende er, at der ikke er blevet lukket for, at man kan udvikle herbicidresistente afgrøder. Man giver lov til at udvikle afgrøder, som man kan hælde forskellige typer af sprøjtegift ud over. Når borgerne indser, at man ikke beskytter borgeren og naturen bliver de sure på den danske regering og EU. Der står i forordningen, at man ikke skal have incitament til at udvikle herbicidresistente afgrøder, men man kan jo bare forbyde det. Hvad er ministerens holdning til det?

Christian Friis Bach (RV): Jeg kunne godt tænke mig, at der bliver lagt stor vægt på, at økologien bliver undtaget. Det tekniskstrategiske argument er, at økologi skal reguleres i økologiforordningen, ikke i al mulig anden lovgivning. Det faglige argument er, at man med disse nye teknologier vil udvikle planter, der kommer til at udgøre hele grundlaget for fremtidig forædling på mange andre planter, og derfor kan økologien komme i klemme, hvis ikke man kan få adgang til de teknikker på sigt. Så jeg håber, regeringen vil overveje at lægge stor vægt på det.

Den eksisterende patentlovgivning er sådan set okay. Man kan ikke tage patenter på planter, medmindre de er blevet genetisk modificeret. Men der er desværre opstået en glidebane, og min fornemmelse er, at der er brug for at holde Patent- og Varemærkestyrelsen herhjemme i lidt kortere politisk snor på det spørgsmål. For man har i en række tilfælde ikke sondret mellem, hvorvidt der faktisk er sket en genetisk modificering, som kan bane vejen for patenter – hvilket jeg i øvrigt er imod, men det er dog det, lovgivningen siger – eller det bare er modificeringer, der er lavet med disse mere avancerede, tekniske metoder. Patenterne sniger sig ind flere og flere steder. Derfor kunne jeg godt tænke mig, at man i forhandlingsoplægget også lægger vægt på, at patent på planter ikke kommer til, på en u hensigtsmæssig måde, at brede sig til flere planter på baggrund af denne forordning. Det er uheldigt, hvis patenterne med disse teknikker pludselig breder sig ud over hele plantemassen. Det er jo langvarige patenter. Forædlerens privilegie – som man ellers har haft – kan blokere for den videre forædling, og det kan dermed både ramme landmændene og ramme hele innovationen i sektoren, hvis patenterne for alvor får fat. Det må de ikke – det er en glidebane.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Patenter er ikke en del af forslaget. Det er imidlertid sådan, at der ved NGT-planter og den måde, som de bliver frembragt på, kunne patenteres ved nuværende lovgivning. Men det er korrekt, at der fra flere sider er blevet fremført ønske om, at NGT-planterne ikke skal kunne patenteres, fordi det ville kunne medføre øgede omkostninger for branchen til at beskytte de rettigheder. Kommissionen har derfor igangsat

en undersøgelse af forholdet mellem NGT-planter og patenter. Den undersøgelse ligger klar i 2026. Fødevareministeriet har bedt Københavns Universitet om en vurdering af konsekvenserne for dansk landbrug, herunder planteforædlerne, ved netop øget brug af patenter på planter. Men jeg skal nok notere mig Christian Friis Bachs kommentarer, også hvad angår Patent- og Varemærkestyrelsen.

Angående økologi: Økologisk Landsforening i Danmark vil gerne være en del af forordningen, men den europæiske økologiske organisation har officielt meldt ud, at de ikke vil være en del af forordningen, og det bliver svært at få noget igennem, som de selv er imod. Regeringen mener, at det ville være en fordel for dansk økologi at være inkluderet i forordningen, og derfor er det en del af vores forhandlingsoplæg. Det er det, vi arbejder ud fra.

Theresa Scavenius spørger ind til herbicider. Vi ønsker med forslaget at kunne udvikle bedre og mere bæredygtige planter. Det indebærer ikke nødvendigvis herbicidtolerance, men det muliggør en udvikling af herbicidtolerante planter, både i kategori 1 NGT og kategori 2 NGT. Forslaget fremfører dog en række lovgivningsmæssige incitament i forbindelse med godkendelse af kategori 2 NGT, og det er her en forudsætning, at NGT-planten ikke er herbicidtolerant.

Søren Søndergaard (EL): Nu gik jeg overhovedet ikke ind i en diskussion om forskellen mellem europæiske økologer og danske økologer. Jeg forholdt mig udelukkende til, hvad ministeren selv sagde, nemlig at det vil blive et problem for økologer, hvis ikke de er med fra starten. Så hvad er grunden til, at man bare lægger vægt på, at de skal med? Det er da underligt. Man skulle jo lægge stor eller afgørende vægt på det, hvis man vil økologien. Ellers lægger man ikke så meget vægt på økologien, eftersom man erkender, at det betyder, at økologien kommer i en dårligere konkurrencesituation.

Uanset om det er GMO eller NGT, er det vel et genmodificeret objekt. Det behandles i hvert fald under GMO-lovgivningen, så det går jeg ud fra, det er. Men vi kan godt bruge »NGT«, det er helt i orden. Men man skriver i samlenotatet:

»Forslaget lægger op til, at hverken kategori 1 eller kategori 2 NGT-planter vil være omfattet af reglen om geografisk dyrkningsundtagelse, som findes i den nuværende regulering (jf. udsættelsesdirektivets artikel 26b), og som giver medlemsstater mulighed for at forbyde dyrkning af en godkendt GMO på hele eller dele af deres territorium.«

I dag har vi altså en regel, der giver den mulighed. Mit spørgsmål var bare, hvorfor den mulighed ikke skal fortsætte. Hvorfor skal reglerne være anderledes end for traditionelle GMO'er?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Angående vægtningen i forhandlingsoplægget: Det er en vanskelig forhandlingssituation, fordi mange på EU-plan ikke ønsker NGT brugt og dermed inkluderet i økologien. Men andre dele af forslaget er rigtig godt, og det giver os nogle store muligheder. Hvis vi lagde afgørende vægt på, at NGT skal anvendes i økologien, ville vi med stor sandsynlighed skulle stemme nej til forslaget og dermed skulle afstå fra at være en del af forhandlingerne om resten af forslaget.

Angående diskussionen om GMO eller NGT: NGT-planter er frembragt med nye teknikker, som indfører ændringer i arvemassen, men ikke ved at ændre i DNA'et, hvilket man gør med GMO. Jeg ved godt, det er lidt teknisk, men det er en afgørende forskel. Der er usikkerhed i nogle lande om,

at vi piller ved noget, vi ikke kan styre eller forudse konsekvenserne af, men det er ikke tilfældet her. For at være på den sikre side har vi dog valgt at lægge stor vægt på, at forslaget fastholder sikkerheden for mennesker, dyr, natur og miljø.

Marianne Bigum (SF): Ja, der er forskel på gener og DNA. På udvalgsrejsen til Bruxelles deltog vi i en faglig snak om forslaget i Europa-Parlamentet, og vi kunne forstå, at der er udfordringer med den nuværende GMO-lovgivning, fordi man ikke kan sige, præcist hvordan en ændring er blevet opnået. Der er altså behov for nye regler, så man kan lave bedre risikovurderinger af disse materialer. Hvordan sikrer man det? Det er voldsomt komplekst, og der er stadig en masse, vi ikke ved, og ifølge hørings svarene er der simpelt hen for stor usikkerhed om en masse ting. Jeg forstår på ministeren, at han forelægger forhandlingsoplægget ret tidligt, og at der måske kommer mere viden, og at det måske endda bliver en længere proces for at sikre et fornuftigt resultat.

Vi kigger ind i en nær fremtid med alvorlige klimaforandringer, som vil gøre det meget, meget vanskeligt at dyrke fødevarer, og derfor har der været et ønske om at kunne gøre øget brug af disse metoder. Det er vel baggrunden for forslaget. Denne teknologi er enormt spændende, men det er vigtigt for SF, at den bruges som en lille del af en større omstilling af landbruget. Det forstod jeg også på DG SANTE (generaldirektoratet for sundhed og fødevarer sikkerhed), da vi var nede og snakke med dem. Vi skal stadig væk bruge god landmandsskik, IPM-principper (integreret plantebeskyttelse), have sundere jorde og omstille landbruget i det hele taget. Så det er ikke et teknologisk quickfix, der gør alle de andre tiltag overflødige. Det håber jeg, ministeren kan bekræfte.

Vi kommer til at mangle fødevarer, og vi kan ikke overleve uden, så det er et reelt og kæmpe problem, at opdateringen af patentlovgivningen hænger bagefter. Jeg er oprigtigt bekymret for, at vi nu udvikler nogle megagode fødevarer, som kommer til at være fremtidens fødevarer – de eneste, som måske kan dyrkes i det klima, vi ser ind i – og så sidder der nogle få virksomheder, som er lykkes med at tage patent på almindelige genomer. Jeg er rigtig ærgerlig over, at de to ting ikke følges ad, for jeg er meget bekymret over, at der kommer til at være et kapløb om at tage patenter på fødevarer, som burde tilhøre os alle sammen.

Jeg vil også gerne kommentere på mærkning af fødevarer. Forbrugerrådet Tænk fremhæver, at forbrugerne skal have mulighed for at vælge til og fra. Jeg kan forstå, at man med dette forslag skal mærke frøsedene, men ikke fødevarerne, og det er bekymrende. Hvad mener ministeren om det?

Jeg håber, vi kan få en gennemgang af, hvordan disse kategorier, især NGT'erne, vil blive reguleret og sikret.

Der står i samlenotatet, at der skal foretages en revurdering af lovgivningens effekt efter 5 år, og den håber jeg, at vi tager meget seriøst, for selv om det er en meget interessant teknologi, er det ukendt territorie.

Theresa Scavenius (UFG): Patenterne er vigtige, fordi det omhandler ejerskabet af alt, hvad vi skal spise, så det er vigtigt, at det ikke sidder på meget få hænder. Vores fødevarerproduktion er i forvejen ret centraliseret. Jeg kan derfor bestemt ikke støtte forhandlingsoplægget – både af den grund, men også fordi økologi slet ikke bliver fremhævet, og fordi vi risikerer at udvikle pesticidresistente fødevarer. Det betyder faktisk, at vi ikke er i gang med en omstilling af landbruget, men at det er en metode til at fastholde det gamle landbrug, som har udpint hele Jorden. Det synes jeg er

den forkerte vej at gå, og det harmonerer rigtig dårligt med de øvrige målsætninger og politikker, vi har på miljø- og klimaområdet. Det er ærgerligt, for der var faktisk potentiale i denne forordning, som man kunne have indhegnet meget bedre til fordel for miljø, klima og borgerne.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Jeg er enig med Marianne Bigum i, at det er en meget spændende teknologi, og derfor synes jeg, det er klogt, at vi får fremmet det. Men der skal selvfølgelig være nogle rammer omkring det, så vi er sikre på at få de positive effekter ud af det, som vi forventer. NGT vil blive reguleret efter GMO-lovgivningen. Det er særdeles vanskeligt og ressourcekrævende at få godkendt GMO-planter til dyrkning i EU – der er kun én plante i løbet af de sidste 30 år, der har fået godkendelse. Derfor konkluderede Kommissionen i 2021, at GMO-lovgivningen ikke er velegnet til at regulere planter, som er udviklet med visse nye genomteknikker. Det er bl.a. på grund af de store teknologiske og videnskabelige fremskridt på området siden den sidste GMO-reguleringsopdatering i 2001.

Derudover anvendes NGT-teknikken i stigende grad uden for EU, idet udviklingsprocessen går væsentlig hurtigere med de nye teknikker sammenlignet med konventionel forædling. Og risikoprofilen for NGT 1-planterne i forhold til miljø og sundhed er lig med den for de konventionelle planter – derfor giver det ikke mening at regulere NGT 1-planterne som GMO-planter.

Jeg vil gerne stille mit hus til rådighed for en teknisk gennemgang, hvis der er interesse for det i udvalget.

Jeg er enig med Marianne Bigum i, at dette ikke er et quickfix, men blot en del af omstillingen af landbruget – en væsentlig del, dog. Planterne kan forædles til at være mere resistente over for svampeangreb, og dermed kan vi nedbringe brugen af pesticider, så der er fordele i forbindelse med den grønne omstilling.

Marianne Bigum og Theresa Scavenius spørger begge til patenter, og vi er helt opmærksomme på problemstillingen, men patenterne er ikke en del af forslaget. NGT-planter og den måde, de bliver frembragt på, vil imidlertid kunne patenteres efter den nuværende lovgivning. Som sagt har regeringen bed Københavns Universitet om en vurdering af konsekvenserne, herunder for landbruget og planteforædlerne, hvis der kommer et øget brug af patenter på planter.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg bekymrer mig ret meget for, hvilken effekt det har på den globale fødevarerproduktion, især den afrikanske. Ministeren nævnte, at man med dette forslag ville øge konkurrenceevnen for det europæiske marked, men hvilke markedsandele er det, vi skal tage? Vores landbrugspolitik har jo i forvejen ret store negative effekter på bl.a. den afrikanske landbrugsproduktion. Er det ministerens forventning, at det bliver endnu værre, og de bliver endnu fattigere, og at det vil skabe endnu flere sociale problemer?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Jeg skal passe på med, at jeg ikke bevæger mig ind på udenrigsministerens ressort, men som land og region har vi en interesse i at fremme visse teknologier samt måden, vi godkender eller ikke godkender på. Det ville være ærgerligt at afvise brugen af nye muligheder, fordi andre ikke har samme muligheder. Derudover er fødevarerforsyningsikkerhed en stigende faktor for stabilitet og sikkerhedspolitik. Hvis vi kan udvikle en sikker fødevarerproduktion, der er endnu bedre for klima og miljø, og som kan opretholdes selv under klimatisk vanskelige forhold, så synes jeg, at vi skal gribe den mulighed.

Marianne Bigum (SF): Det er netop udfordringen, at patentering ikke er en del af forordningen. Jeg kan forstå på ministeren, at der er en rapport på vej. Ville det ikke bekymre ministeren, hvis vi lander en aftale, inden rapporten kommer? Rapporten kunne jo konkludere, at disse patenter vil være en absolut katastrofe for vores landbrugssektor. Vil det være muligt at revurdere forslaget, hvis rapporten kommer, inden forhandlingerne er lukket?

Jeg vil gerne høre ministerens kommentar til, at mærkning af fødevarer ikke indgår i forslaget. Forbrugeren får simpelt hen ikke mulighed for at vælge til og fra.

Jeg er glad for, at der lægges stor vægt på, at man fastholder sikkerheden for mennesker, dyr, natur og miljø. Det bør jo netop være sikkerheden for mennesker, dyr, natur og miljø, der er det absolut afgørende for vores fødevarerproduktion. Hvorfor lægger man egentlig ikke afgørende vægt på det?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (Jacob Jensen): Jeg er sådan set enig med Marianne Bigum i problemstillingen omkring patenter, men jeg noterer mig, at det ikke er en del af forslaget. Enten kan vi fra dansk side gå ind i forhandlingerne og forbedre en række elementer – eksempelvis i forbindelse med økologi – eller vi kan gå imod forslaget, fordi vi ikke kan få et element med, som ikke er en del af forslaget. Men jeg anerkender problemstillingen, hvilket er grunden til, at vi har bedt om en vurdering fra Københavns Universitet, og så må vi vende tilbage til det, når vi har den analyse.

Hvad angår mærkning af fødevarer og spørgsmålet om, at man skal kunne vælge fra eller til, skal vi holde os for øje, hvilke teknikker der bliver bragt i anvendelse. Her er der netop ikke tale om GMO, men en anvendelse af plantens naturlige processer. Man ændrer ikke plantens DNA, og derfor ville mærkning af fødevarer både fordyre og forvirre mere, end det gavner.

Den fungerende formand (Henrik Møller): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Theresa Scavenius (UFG), Enhedslisten og Dansk Folkeparti har ytret sig imod det.

5. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2019/1009 for så vidt angår digital mærkning af EU-gødningsprodukter (EØS-relevant tekst)

– Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde

KOM (2023) 0098

Rådsmøde 3984 – Bilag 1 (samlenotat side 38)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Forslaget er ikke på dagsordenen for rådsmødet, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

a) Sag fra EU-Domstolen (sag C-437/22)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Danmark har intervenseret i sagen, hvor det centrale spørgsmål er, hvorvidt der alene kan rettes et tilbagesøgningskrav mod det selskab, som har søgt og modtaget landbrugsstøtte fra EU's fonde, eller om det også kan rettes mod andre, f.eks. selskabets repræsentanter eller dets reelle ejere.

Ifølge generaladvokatens forslag til afgørelse er der hjemmel til, at den udbetalende myndighed i visse tilfælde kan rette et tilbagesøgningskrav mod andre. Det er på linje med den danske holdning i sagen. EU-Domstolen er ikke forpligtet til at følge generaladvokatens forslag, når der bliver afsagt dom.

Der er ikke fastlagt dag for afsigelse af dommen, og der er blevet oversendt notater om sagen til både Miljø- og Fødevareudvalget og til Europaudvalget.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

FO Punkt 2. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 223/2009 om europæiske statistikker

– *Nyt forhandlingsoplæg*

KOM (2023) 0402

KOM (2023) 0402 – Bilag 2 (samlenotat)

KOM (2023) 0402 – Bilag 3 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20231) – Bilag 132 (kommenteret dagsorden)

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Jeg forelægger sagen til forhandlingsoplæg.

Jeg skal på forhånd beklage, at jeg forelægger forhandlingsoplægget så sent. Sagen kører væsentlig hurtigere end forudset. Det spanske formandskab har pludseligt skruet op for hastigheden og forsøger nu at vedtage en generel indstilling og lukke forhandlingerne allerede inden udgangen af året. Heldigvis er forhandlingerne gået i den rigtige retning for Danmark.

I blev orienteret om sagen den 10. november 2023 af økonomi- og forsvarsminister Troels Lund Poulsen. Grundet sagens hurtige fremdrift, kunne jeg af praktiske årsager desværre ikke selv orientere jer.

Forslagets indhold

Forslaget har til formål at give bedre rammer for produktion af europæisk statistik. Forslaget udstikker rammerne for, at nationale statistikmyndigheder får mulighed for at bruge nye metoder til at indhente og anvende data i privat besiddelse – dvs. digitale data, der er genereret som led i virksomhedernes løbende drift. Det kunne f.eks. være scannerdata, korttransaktioner og elmålerdata.

F.eks. kan lønudtræk ske via virksomhedernes lønsystemer, så det undgås at indsamle de samme data ved hjælp af spørgeskemaundersøgelser hos de enkelte virksomheder. Herved mindskes indberetningsbyrden betragteligt.

Anvendelsen af data i privat besiddelse vil både kunne nedbringe de samlede byrder for erhvervslivet, belyse nye udviklingstendenser i samfundet og effektivisere statistikproduktionen.

Ud over at forslaget lægger rammer for en balanceret udnyttelse af data i privat besiddelse, lægges der bl.a. op til at

- etablere en mekanisme for krisehåndtering for at sikre en statistisk belysning af kriser som for eksempel covid-19, migration og krigen i Ukraine.
- præcisere de eksisterende rammer for at anvende registerdata og dataudveksling for at øge hastigheden og effektiviteten af statistikproduktionen.
- de nationale statistikmyndigheder kan spille en central rolle i at facilitere et datadrevet samfund ved at udnytte deres ekspertise inden for datahåndtering og -fortrolighed.

Forhandlingsresultatet

Under forhandlingerne er det lykkedes at få justeret forordningsudspillet, så det imødekommer danske ønsker. Det er bl.a. lykkedes at få præciseret og forenklet de procedurer, der gælder for at få adgang til data i privat besiddelse.

Ligeledes er der sikret en klarere arbejdsdeling mellem Eurostat og de nationale statistikmyndigheder vedrørende indhentningen af data i privat besiddelse. Desuden er princippet om fri adgang til data til statistisk brug opretholdt.

Herudover er det lykkedes at hegne krisemekanismen ind, så det eksplicit fremgår, at ordningen er frivillig, at den aktiveres i henhold til Rådets eksisterende procedure for kriseaktivering, samt at udmøntningen sker i tæt samarbejde mellem de involverede nationale statistikmyndigheder.

Endelig er det lykkedes at ændre kravet om obligatorisk udveksling af ikkeidentificerbare data, således at det kun er efter anmodning fra andre statistikmyndigheder, der skal udveksles foreliggende statistiske oplysninger. Det vil mindske ressourcebelastningen markant.

Forhandlingssituationen

Regeringen mener derfor, at det spanske formandskabs kompromisforslag er acceptabelt og imødekommer alle centrale danske ønsker.

Der er indikationer på, at det spanske formandskab har ambitioner om at afslutte trilogforhandlingerne inden udgangen af 2023.

Europa-Parlamentet har endnu ikke vedtaget deres holdning til forslaget. Det forventes først at foreligge i slutningen af november 2023.

FO *Forhandlingsoplæg*

Regeringen

- støtter en ændring af den eksisterende forordning om europæiske statistikker, så det juridiske grundlag for produktion af europæisk statistik moderniseres.
- lægger derfor stor vægt på, at der åbnes for adgang til data i privat besiddelse, der kan erstatte spørgeskemabaserede data, hvorved en større kapacitet sikres til at imødekomme nye brugerbehov under hensyntagen til at minimere virksomhedernes samlede svarbyrde og statistikmyndighedernes produktionsomkostninger.
- lægger i den forbindelse vægt på at opretholde gældende praksis om fri adgang til data til statistisk anvendelse.
- lægger vægt på, at forordningen sætter rammer for, at anmodning om data i privat besiddelse sker proportionalt med behovet for at belyse nye statistikområder, og at data beskyttes i henhold til gældende regler for databeskyttelse.
- lægger vægt på, at etableringen af en procedure for krisehåndtering skal være frivillig, og at aktiveringen af krisemekanismen sker i henhold til EU's integrerede ordninger for politisk kriserespons.
- lægger vægt på, at den foreslåede obligatoriske udveksling af ikkeidentificerbare data ændres, så der kun skal udveksles foreliggende statistiske oplysninger efter anmodning fra andre statistikmyndigheder inden for det europæiske statistiksysteem.
- lægger vægt på at fastholde den hidtidige praksis for udnyttelse af registerdata.

- støtter, at de centrale statistikmyndigheder kan udnytte deres kendskab til datahåndtering, datafortrolighed m.v. til at påtage sig en central rolle i faciliteringen af et datadrevet samfund.
- lægger vægt på at minimere unødige byrder og administrative omkostninger for borgere, virksomheder og myndigheder.

Jeg håber, at udvalget kan støtte regeringens linje, og at I vil tiltræde forhandlingsoplægget på denne baggrund.

Christian Friis Bach (RV): Jeg har noteret mig bekymringerne fra Landbrug & Fødevarer – bekymringer, som vist også er nævnt i Europa-Parlamentets rapport om sagen. Det handler om data i privat besiddelse. Hvilke betingelser og kriterier skal være til stede, for at man kan anmode om adgang til data i privat besiddelse, er vi tilfredse med de betingelser og kriterier, og er ændringerne tilstrækkelige? Er ministeren tilfreds med hørings svarene fra især Landbrug & Fødevarer?

Marianne Bigum (SF): Jeg vil gerne bakke op om Christian Friis Bachs spørgsmål.

Hvorfor er Dataetisk Råd ikke på høringslisten, når der er tale om en sag, som drejer sig om udvidede regler for brug af data? SF vil gerne gøre opmærksom på, at Justitsministeriet i august 2022 sendte et brev til alle ministerier om at sætte Dataetisk Råd på høringslisten i forbindelse med relevante lovforslag og forskrifter. Det er i sagens natur uhensigtsmæssigt, at de ikke er blevet hørt i denne sag.

Vi er bekymrede for datasikkerheden i forslaget. Vi vil gerne have, at ministeren udvider sit forhandlingsoplæg, så der lægges afgørende vægt på, at dataindsamling sker i overensstemmelse med GDPR (databeskyttelsesforordningen) og Charteret om grundlæggende rettigheder, samt at data alene må bruges til statistik og ikke til kontrol af borgere eller andre administrative formål, og at data bruges i aggregeret form og ikke personhenførbart, så anonymitet sikres. Det er umiddelbart nemt at sige ja til, så jeg håber, at det kan inkluderes i forhandlingsoplægget.

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Regeringen deler de bekymringer, Christian Friis Bach og Marianne Bigum bringer op. Det er vigtigt, at data beskyttes, og det gør de også med denne forordning. Forordningen ændrer ikke på måden, vi behandler data på. Man må stadig væk ikke anvende data til kontrolformål eller administrative formål, og datafortrolighed gælder stadig væk, ligesom det gælder for al statistikproduktion. Forordningen gør, at man kan få mere effektiv adgang til de data, som man allerede har adgang til i dag via eksempelvis spørgeskemaundersøgelser. Derfor kommer forslaget til at have positive samfundsmæssige gevinster.

Til Christian Friis Bach: Vi er fra regeringens side tilfredse med indhegningen af forordningen, også hvad angår databeskyttelsen.

Alexander Ryle (LA): Jeg vil gerne supplere Christian Friis Bachs spørgsmål. I høringsvaret fra Landbrug & Fødevarer lægger de op til, at det bør præciseres, ud fra hvilke kriterier der kan anmodes om adgang til data. Deler regeringen den holdning? Det er uklart, hvad man kan få adgang til.

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Forordningen giver ikke adgang til, at man kan indhente flere data, end man kan i dag, men forordningen giver et redskab til at hente data på en an-

den måde. Det kan eksempelvis være elmålerdata eller lønstatistik, som bliver samlet hos en virksomhed, i stedet for at man skal indsamle data hos hver enkelt virksomhed. Som eksempel fik Danmarks Statistik under covid-19 lejlighed til at se elmålerdata, hvilket gav et indblik i virksomhedernes produktionsniveau uden at skulle spørge hver enkelt virksomhed. Det gav mulighed for at se, at der var god gang i virksomhederne, og det var en vigtig oplysning at have. Men forordningen åbner ikke op for flere data – hvilke data, man kan få adgang til, vil stadig være bestemt af sektorlovgivningen.

Til Marianne Bigum: Jeg er ikke klar over, hvorfor Dataetisk Råd ikke er på høringslisten, men forordningen ændrer ikke måden at behandle data på, så databeskyttelsen er ikke berørt af denne forordning.

Theresa Scavenius (UFG): Statistikker og registerdata er vigtige for en moderne stat, så vi har systematisk viden om, hvordan vores land fungerer, og det er det, meget af vores stat er baseret på i dag. Hvor stor effekt har forordningen for Danmark? Jeg tænker, at den må have større effekt i andre lande, fordi de ikke har samme statistiske tradition, som vi har.

Generelt i forbindelse med data og statistik er det selvfølgelig ekstremt vigtigt, at borgeren har tillid til systemet, og at data bliver håndteret korrekt og i borgerens interesse osv. Bekymringen er, at vi går i en retning, hvor borgerne får mindre tillid til systemerne, så det er vigtigt, at regeringen arbejder for at undgå, at der opstår tvivl om datasikkerheden.

Søren Søndergaard (EL): Ministeren svarede ikke på ønsket fra SF om at få lagt afgørende vægt på GDPR-reglernes overholdelse og respekten for Charteret om grundlæggende rettigheder. Det er en lidt skæg diskussion, for Kommissionen må vel slet ikke stille forslag, som ikke respekterer Charteret om grundlæggende rettigheder. Kommissionen er traktatens vogtere. Det burde være uproblematiske for ministeren at melde klart ud, at man vil lægge afgørende vægt på det.

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Til Theresa Scavenius: Forordningen skal give en mere effektiv måde at indsamle data på, så man kan få det fra f.eks. elmålerdata eller administrative lønningssystemer fra virksomhederne. Det kan reducere virksomhedernes svarbyrder og indberetningsomkostninger, og derfor har forordningen også en positiv betydning for Danmark og de danske virksomheder.

Hvad angår tilliden til data er der ingen ændringer overhovedet – der gælder den samme databeskyttelse. Forordningen omhandler alene metoden, data bliver indsamlet på. Det er regeringen trykke omkring.

Til Søren Søndergaard: Vi lægger vægt på, at data beskyttes i henhold til de gældende regler for databeskyttelse. Selvfølgelig skal forordningen overholde Charteret om grundlæggende rettigheder, og det følger allerede af forslaget, og vi har derfor ikke fundet det nødvendigt at skrive yderligere end det i forhandlingsoplægget. Men jeg kan høre, at det er et stort ønske fra Europaudvalget, at overholdelsen af Charteret om grundlæggende rettigheder nævnes eksplicit i forhandlingsoplægget, og det vil jeg gerne imødekomme.

Den fungerende formand (Henrik Møller): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet ingen har ytret sig imod det.

Punkt 3. Siden sidst:

a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions arbejdsmarkedsstatistikker om virksomheder og om ophævelse af Rådets forordning EF nr. 530/1999 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning EF nr. 450/2003 og EF nr. 453/2008

KOM (2023) 0459

KOM (2023) 0459 – Bilag 1 (grund- og nærhedsnotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 132 (kommenteret dagsorden)

Digitaliserings- og ligestillingsministeren (Marie Bjerre): Kommissionen fremsatte forslaget den 31. juli 2023, men forslaget har endnu ikke været behandlet i Rådet.

Forslaget har til formål at etablere en fælleseuropæisk ramme for arbejdsmarkedsstatistik om løn og ledige stillinger i virksomheder. Forslaget lægger op til

- at samle eksisterende lovgivning på området i en opdateret fælles rammelovgivning.
- at omfatte alle relevante brancher og sektorer.
- at sikre sammenlignelig statistik på tværs af medlemsstater og statistikområder.

Regeringen følger forslaget tæt, og jeg forventer at forelægge sagen for udvalget til forhandlingsoplæg den 1. december 2023.

Christian Friis Bach (RV): Lederne og Dansk Arbejdsgiverforening mener, at det potentielt indebærer betydelige administrative byrder for virksomheder med færre end ti ansatte. Hvad vil regeringen gøre ved det? Er regeringen opmærksom på den bekymring, og arbejder man allerede på det?

Theresa Scavenius (UFG): Statistikker er vigtige, så vi har god, robust viden, som vi kan træffe beslutninger ud fra. Det er derfor rigtig godt, at man arbejder på det. Hvorfor er landbrug og fiskeri er undtaget fra forordningen?

Digitaliserings- og ligestillingsministeren (Marie Bjerre): Til Christian Friis Bach: Regeringen deler den samme bekymring. Jeg uddyber det nærmere den 1. december, når jeg forelægger sagen til forhandlingsoplæg. Det samme gælder for Theresa Scavenius' spørgsmål.

b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2019/881 (forordningen om cybersikkerhed) for så vidt angår administrerede sikkerhedstjenester

KOM (2023) 0208

Digitaliserings- og ligestillingsministeren (Marie Bjerre): Der er i denne uge opnået enighed om en generel indstilling.

Forslaget går alene ud på at tilføje administrerede sikkerhedstjenester til forordningen, så der fremover er mulighed for at indføre frivillige certificeringsordninger for disse.

Selve forordningen blev vedtaget i 2019. Forslaget til ændring af forordningen har hverken større rækkevidde eller væsentlig betydning.

Jeg har skriftligt orienteret Digitaliseringsudvalget om sagen.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 11.05.